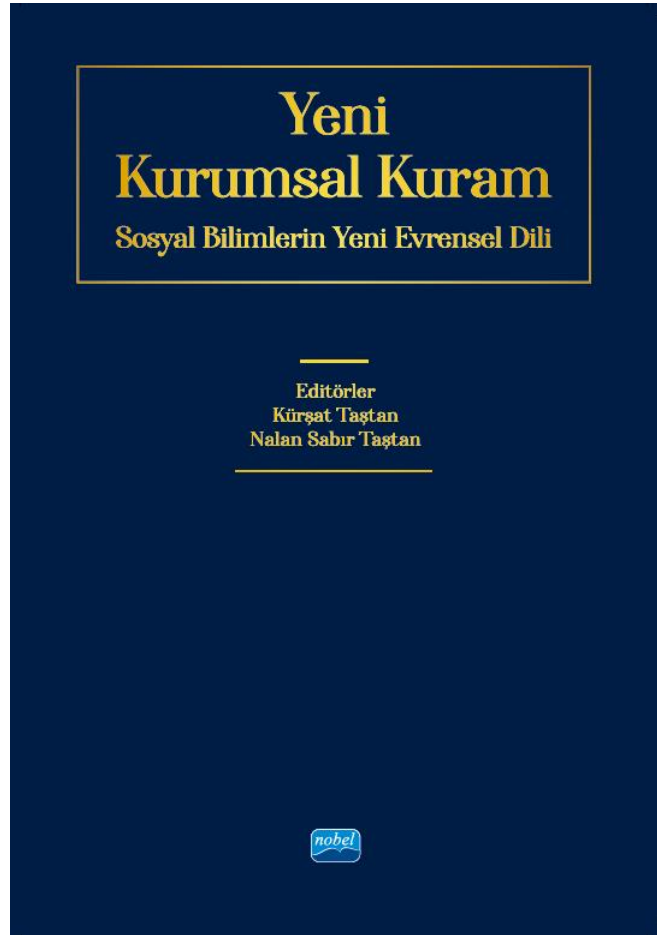

YENİ KURUMSAL KURAM
Sosyal Bilimlerin Yeni Evrensel Dili

Kürşat TAŞTAN & Nalan SABİR TAŞTAN (Ed.)

Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık, 2022, Sayfa Sayısı: 269, ISBN: 978-625-427-440-4

Fetullah BATTAL¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Bayburt Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü, Bayburt, Türkiye, fbattal@bayburt.edu.tr,
<https://orcid.org/0000-0002-2895-0193>

Yeni Kurumsal Kuram sosyal bilimlerin en canlı ve hızla büyüyen alanlarından biri olarak günümüzde örgüt kuramcı bilim insanları tarafından tartışılan en genel ve en kapsamlı kuramdır. Yeni Kurumsal Kuram, birbirinin devamı sayılabilecek şekilde eski ve yeni olmak üzere iki versiyonu bulunan Kurumsal Kuram'ın bugünkü bakış açısını temsil etmektedir.

Kürşat Taştan ve Nalan Sabır Taştan'ın editörlüğünü yaptığı kitap, kurumsal kuramla ilgili dünya literatürüne damga vurmuş temel eserlerden Powell ve DiMaggio'nun (1991) derlediği "The New Institutionalism in Organizational Analysis", Greenwood ve diğerlerinin (2008) "The SAGE Handbook of Organizational Institutionalism" ve Scott'ın (1994; 2005; 2008; 2014) eserlerini kavramsal olarak takip ederek, bütünüyle Yeni Kurumsal Kuram'a odaklanan ilk Türkçe kitap olma özelliğini taşımaktadır. Kitabın sunuş kısmında, Türk Yönetim ve Örgüt biliminin duayen isimlerinden Prof. Dr. Şükrü Özen'in belirttiği gibi; literatürde, Örgüt Kuramı alanında günümüze kadar yayınlanan çeşitli derleme kitaplar ve Yeni Kurumsal Kuramın özel argümanlarından bazılarını ele alan kitaplar bulunsa da "Yeni Kurumsal Kuram: Sosyal Bilimlerin Yeni Evrensel Dili" kitabı gibi sadece Yeni Kurumsal Kuram'a ayrılmış, kuramı farklı kavram ve süreçleriyle tartışan bir kitap bulunmamaktadır. Bu nedenle eser Türk Yönetim ve Örgüt literatüründe bir ilk olma özelliğini taşımaktadır ve alana bu yönüyle büyük katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Editörlerin belirttiği gibi her biri alanlarında önemli çalışmalara imza atmış seçkin Bilim İnsanlarının çalışmalarından oluşan kitap, Giriş bölümünün ardından Yeni Kurumsal Kuramda Temel Konular, Yeni Kurumsal Kuramda Kurumsal Süreçler ve Yeni Kurumsal Kuramın Genişleme Alanları şeklinde 3 ana bölümden oluşmaktadır.

Yeni Kurumsal Kuramın genel hatlarıyla ele alındığı, Yeni Kurumsal Kurama Genel Bakış (Kürşat Taştan ve Sinan Yılmaz) isimli Giriş bölümünde (1-33) kuramın kökleri, ortaya çıkışı ve temel argümanları kronolojik gelişim çerçevesinde, eski ve yeni kurumsal kuram arasındaki farklı ve benzer bakış açılarını da resmederek ele alınmaktadır.

Kitabın Yeni Kurumsal Kuramda Temel Konular başlıklı birinci ana bölümünde Yeni Kurumsal Kuram ve Çevre, Yeni Kurumsal Kuramda Örgütsel Meşruiyet, Eşbiçimlilik, Örgütsel Alan ve Örgütsel Alanın Değişimi bölümleri bulunmaktadır. Bu bölümler kitabın ilk dört bölümünü oluşturmaktadır.

Birinci bölüm olan Yeni Kurumsal Kuram ve Çevre (Mehtap Aras) bölümünde (37-50), hem çevresinden etkilenip hem de çevresini etkileme gücüne sahip yapılar olan örgütler için belirleyici ve önemli bir faktör olarak çevre konusu ele alınmaktadır. Bölümde, örgüt kuramı çalışma alanı içindeki çevre tanımından yola çıkılarak kuramların çevreyi tanımlama biçimlerinin, kuramların anlaşılmasına yardımcı olan temel unsur olduğu vurgulanmaktadır.

Yeni Kurumsal Kuramda Örgütsel Meşruiyet (Salih Arslan) isimli ikinci bölümde (51-76) Yeni Kurumsal Kuramın merkezi kavramlarından biri olan ve örgütün yapı ve faaliyetlerinin kurumsal çevre unsurlarınca uygun bulunması, onaylanması ve kabul edilmesi olarak tanımlanan örgütsel meşruiyet kavramı incelenmektedir. Bölümde, Yeni Kurumsal Kurama göre örgütlerin, "kurumsal çevrelerinde var olan inanç, varsayım, norm, ilke, standart gibi kurumsallaşmış mitlere uyum göstererek meşruiyet" elde ettikleri belirtilmektedirler.

Kitabın Eşbiçimlilik (Ebru Karataş Acer) isimli üçüncü bölümünde (77-97), kuramın önemli kavramlarından biri olan Eşbiçimlilik (izomorfizm) ele alınmaktadır. Bölümde, eşbiçimliliğin türleri (zorlayıcı/düzenleyici eşbiçimlilik, taklitçi eşbiçimlilik, normatif eşbiçimlilik) açıklanmakta ve eşbiçimlilik kavramı, örgüt içi etkililik ve verimlilik çerçevesinde tartışılmaktadır.

Kitabın dördüncü bölümü Örgütsel Alan ve Örgütsel Alanın Değişimi'dir (Hava Yaşbay Kobal) (99-125). Bölümde, Yeni Kurumsal Kuram çerçevesinde aynı alandaki örgütlerin nasıl benzer yapılara, süreçlere ve kültürlere sahip olduğu açıklanmakta ve kurumsal bağlamın dikey ve yatay olarak iç içe geçmiş örgütlerden oluştuğu ve bu bağlamlardaki baskıların ilgili tüm örgüt sınıfları için geçerli olduğu vurgulanmaktadır.

Kitabın ikinci ana bölümü Yeni Kurumsal Kuramda Kurumsal Süreçler'dir. Bu ana bölümde Kurum ve Kurumsallaşma, Kurumsal Değişim, Kurumsal Girişimcilik ve Kurumsal İş bölümleri yer almaktadır. Bu ana bölümde kitabın beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci bölümleri bulunmaktadır.

Beşinci bölüm olan Kurum ve Kurumsallaşma (İnci Öztürk Erkoçak) bölümünde (129-164), kurum ve kurumsallaşma kavramları incelenmekte ve kurumsallaşmanın, eylemleri yönlendiren kültür ve değerler, tarih, mitler, törenler ve normlar gibi kültürün boyutları tarafından yaratıldığı belirtilmektedir. Kurumların,

meşruiyet kazanmak için yeni yapıları ve uygulamaları benimsediği belirtilen bölümde, kurumsallaşmada çevrenin rolü vurgulanmaktadır.

Kitabın altıncı bölümü Kurumsal Değişim'dir (Derya Gül Öztürk) (165-185). Bölümde, hızla değişen ve giderek karmaşıklaşan bir dünyada çoğu örgütün çevresinin sürekli değişim, istikrarsızlık ve belirsizlik ile çevrili olduğundan hareketle kurumsal kuram alanındaki çalışmaların bazılarının zaman içinde kurumsal kalıcılığı vurguladığı, bazılarının ise kurumların nasıl ve neden değiştiğine odaklandığı belirtilmektedir. Bölümde, 90'lı yıllardan itibaren kuramın önemli konularından biri haline gelen ve dinamik ve sürekli iyileşmeyi sağlayan gelişim süreci olarak nitelendirilen kurumsal değişimi şekillendiren temel değişkenler, kurumsal değişim dinamikleri ve kurumsal değişime ilişkin yaklaşımlar ele alınmaktadır.

Yedinci bölüm Kurumsal Girişimcilik'dir (Zuhal Şenyuva ve Mehmet Çakar) (187-203). Bölümde, yeni kurumsal kuram alanındaki kurumsal değişim araştırmaları ile birlikte "kurumsallaşmış bir sosyal dünyada aktörler nasıl kurumları değiştirmeyi düşünebilir?" sorusunun ön plana çıktığı ve bu sorunun cevabının, var olan kurumları dönüştürme ya da yeni kurumlar ortaya çıkarma süreci olarak ele alınan kurumsal girişimcilik ile şekillendiği belirtilmektedir. Bölümde kurumsal girişimcilik literatürü çerçevesinde aktör odaklı ve süreç odaklı kurumsal girişimcilik yaklaşımları açıklanarak aralarındaki farklılaşma gösterilmektedir.

Sekizinci bölüm Kurumsal İş'dir (Akansel Yalçınkaya) (205-219). Bölümde, yeni kurumsal kuramın önemli araştırma alanlarından birisi olan kurumsal iş kavramı ele alınmaktadır. Kurumsal iş kavramının, yeni kurumsal kurama eyleyenlik ve amaçlı eylemi katması bağlamında önemli bir açılım getirebilme potansiyeline sahip olduğu belirtilen bölümde, kurumsal iş kavramı, kurumsal girişimcilik ve amaçlı eylemi kapsayan geniş bir kategorikleştirme ürünü olarak açıklanmaktadır.

Kitabın üçüncü ana bölümü ise Yeni Kurumsal Kuramın Genişleme Alanları'dır. Bu ana bölümde Yeni Kurumsal Kuram Perspektifinden İnovasyon ve Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Kurumsal Kuram bölümleri yer almaktadır. Bu bölümler kitabın dokuzuncu ve onuncu bölümleridir.

Kitabın dokuzuncu bölümü Yeni Kurumsal Kuram Perspektifinden İnovasyon'dur (Sema Yiğit ve Alperen M. Yiğit) (223-242). Bölümde, yeni kurumsal kuramın kurumsal çevre varsayımından yola çıkılarak inovasyon kavramı ele alınmaktadır. Kurumların bilgi sağlama ve belirsizliği azaltma, çatışmaları ve iş birliğini yönetme, teşvik ve meşruiyet sağlama ve inovasyon faaliyetlerine kaynak tahsis etme işlevlerinin inovasyon faaliyetlerine olumlu katkı yaptığı belirtilen bölümde, kurumların inovasyon üzerindeki rolüyle birlikte kurumların boyutlarının inovasyon üzerindeki etkileri incelenmektedir.

Kitabın onuncu bölümü ise Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Kurumsal Kuram'dır (Yeşim Kurt) (243-259). Bölümde, dünden bugüne farklı kurumsal çevrelerde yayılarak kurumsallaşan, kurumsallaştıkça dikkat çekmeye ve popülerliğini korumaya devam eden faaliyetlerden olan kurumsal sosyal sorumluluklar konusu ele alınmaktadır. Bölümde, örgütleri kurumsal sosyal sorumluluklar gerçekleştirmeye motive eden nedenler, kurumsal kuramla ilişkilendirilerek ele alınmakta, kurumsal sosyal sorumluluğun ne olduğu konusuna açıklama getirilmekte ve kavramın "kurumsal baskı, kurumsal meşruiyet, kurumsal eşbiçimlilik ve kurumsal mantık" kavramlarıyla ilişkisi tartışılmaktadır.

Genel olarak kitapta, Yeni Kurumsal Kuramın kendisinden önce gelen bütün kuramlardan daha genel ve kapsamlı olması ile birlikte diğer bütün örgüt kuramlarıyla birlikte çalışmalar yapılmasını sağlayacak özgün savlara sahip olduğu gösterilmeye çalışılmaktadır. Kitapta, kuramın, istikrarlı ve tekrar eden davranışları kurum olarak tanımlama eğiliminin kapsayıcılığının en önemli sağlayıcısı olduğu belirtilmektedir. Kitap, Yeni Kurumsal Kuramın "gerek kuramın teorisyenleri tarafından gerekse diğer örgüt kuramcıları tarafından eleştiriler alarak gelişen, eleştirileri zenginlik sayan ve kurumlaşmayı yeniden ele alarak kendi kurumsallaşmasını sağlamaya çalışan kapsayıcı" bakış açısını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Sosyal bilimlerin hızla büyüyen alanlarından biri olan Yeni Kurumsal Kuramın bütün yönleriyle ele alınmaya çalışıldığı kitabın, Türk Yönetim ve Örgüt literatüründe bir ilk olma özelliğini taşıması nedeniyle alana büyük katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Taştan, K., & Sabır Taştan, N. (2022). *YENİ KURUMSAL KURAM Sosyal Bilimlerin Yeni Evrensel Dili* (K. Taştan & N. Sabır Taştan (ed.); 1. baskı). Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.